

ELŐFIZETESI ÁR:

Egyes. évre. 12.000 Ft. évenként.
Tízre 120.000 Ft. évenként.

MÉRETELMEZÉSI FÉLTÉNYEK

személyesen és minden törvény-
hatóság hiányában közgyűlési
kérdés napján.

A VÁROS

SZERKEZTÉS ÉS KIADÓVÁLTAL
Városi Könyvtár- és Vállalat
Irodájában.Ide küldendő a hírcímről és
előfizetéséről a címzettnek.

KÖZIGAZGATÁSI, KOZMŰVELŐDÉSI ÉS KOZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. — Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadóvállalat: A VÁROSI KÖNYVTÁR- ÉS VÁLLALAT

Hazatérő hamvak.

A királyi színek és a nemzet lelkeinek egyetértő akarataiból a szabadság eszményi hőseinek: II. Rákóczi Ferencnek és barátainak hamvai a háj ségen a magyar hazá vértől áztatott földjébe kerülnek abból a messze idegenből, ahol majdnem kétszáz év óta porladoznak, pihennek, várva a feltámadás napfényes reggélét.

Királyi szó hűgy öket hazá és az egész nemzet lelkében fakaszt hálát a fejedelmi elhatalmodás... Ezzel nemcsak a nemzet lelke jőnk a múlt mulasztásait, de a koronás király is elismeri, hogy a magyar szabadság fensége hőseinek hazahozatala és hazai földben való eltemetése a magyar szent hazá és nemzet együttes kötelessége.

As a nemzet, mely nem becsült meg legjobbjainak hamvait porait, emlékezetét, az nem érdemes a szabadságra, nem érdemes az életre.

A magyarok Istenének gondviselő kegyelméből nekünk is voltak nagyjaink kiknek emlékeztél a nemzeti Géniusz őri. Ezek között azonban kétségtelenül legnagyobb II. Rákóczi Ferenc, aki nemcsak lemondott a földi dicsőségről, a ragyogó koronáról, rázúsi vagyonáról, hanem tört reményével elnyugdott messze idegenbe, szíriai összeomlott nemzetét, mely nem tudta megérteni szabadságszerető lelkének rajongását.

A rablítás látását nem bírták meg szeméi... Ez az égből kilört lélek később volt a mor-
mólo tenger mellé eltemetkezni inkább, semhogy szemével nézze hasznos munkája rombadolását.

Idegenben, a hazából kitagadva, millióktól elfeledve hunyt el a magasztos lélek, aki lelke-
nek és ügyének minden kincsét hazájának szentelte.

Ötözött a nagy Homérosz és a vak Belizár sorsában és csak akkor sirt fel utána
nemzetét, mikor a rderezködő borús felhők és megújuló vészviharok között landestalanul kereste
a Rákóczi lelkét a nemzet zere között.

Sőt a hős emlékezetét egy szegénytelen törvény is meggyalázta, mert az 1775-iki törvény
hasadrólának is száműzöttnek mondotta ki II. Rákóczi Ferencet, aki mint a phároszi világító-
torony világított nemzetének a küzdelmes vészek napjában.

Váltakoztak az idők és a nemzet lelke a sok sorscsapás között század és múlva elalított
az idegen országba, hogy honzszeretetet tanuljon a szabadsághősök legnagyobbikától. Ez ott a szent
sírnál, hol a hős és eszme együtt voltak eltemetve, észbe jutott százados háltatlansága és előbb
reménykedés, azután bizakodva azon vágyt feljezte ki, vajna hazai földben pihenhethének azon
porszemek, melyek a dicsőség Glóriájával övezik körül a Rákóczi korszak dicsőséges napjait.

A vágy teljesedése ment a szent hamvak hazahozatalának eszméje Thaly Kálmán dr.-é,
városunk nagynevű országgyűlési képviselője, aki Rákócziiról írott világhíres műveiben megrajzolta
már régebben a fejedelmé háltatlanságát és most beteljesve láthatja művét, midőn megindul a
temetési menet vagy gyászpompával, szállítva hazá a nemzeti öbrédés korszakának dicsőségben
gazdag, tragikumában is fontos hőst.

Néhány hét múlva miénk lesz tehát II. Rákóczi Ferenc mindörökre.

Gazdagabbak leszünk egy sírral, hová eljárhatunk boldogságos és viharos napjainkban
hazaszeretetét tanulni. Gazdagabbak leszünk egy sírral, mely némaságában is az eszmények kul-
tuszával fog hallgatói nemzedéket nemzedékre időtlen időktig. Gazdagabbak leszünk egy sírral, amely
mint a regébeli Menuaszobor, a szabadság dalát fogja előttünk szegény mindannyiszor, vala-
hányszor szabadság szerető lelkek mennek oda a hazá boldogságáért imádkozni.

Városunk is részt fog venni az országos temetésben. A mai rendkívüli közgyűlés lesz hivatal-
e tekintetben rendelkezni. Ismerve törvényhatósági bizottsági közgyűlésünk mindenben megnyilat-
koso hazafias szellemét, egy pillanatra sem kételkedünk, hogy egy szívvel és lélekkel elfogadja a
városi tiszteletkérdő javaslatát.

És mikor kimondta a közgyűlés a nagy temelési való részvételt, ne érje be a temetési pompával, hanem az egyetértő akarat egységével írjon fel a magyar országgyűléshez, hogy törölje ki a nemzet törvénykönyvéből az 1715-iki törvényt! Törölje ki, mert annak minden betűje hazugság, szolgálatteljesítési megalkodásból származott irás, mely a hatalom durva sajtója alól került ki egykoron. Nem magyarok, a Rákóczi utódai hozták ezt a szégyen törvényt, hanem azok a legszemmagyarak, akik mint a biblia Judása a gyászmenzettel is elárulták mulandó javukért, rangért és kegyekért.

Csakis így engesztelhetjük ki a nagy Rákóczit. Mert ugyan mit érne, ha a nemzet milliói állanának kalaplevéve, imádkozva, akit hontalannak számúzóítottak, árulónak bélyegezték elődik? Nem szorulna e össze szívünk, ha a nagy temetési pompa közül a gyászenek sirámos hangjaiból az a szörnyű vád törne ki a koporsóból, hogy magyar törvénnyel meggyalázott nevet temetünk egy új sírba anélkül, hogy a politikai kalózok által reávert törvényt porairól leemeltük volna.

Pusztuljon el a múltak sötét emléke végleg és ragyogjon egész pompájában és utólerhetetlen fényében a nemzet leghűbb, legeszményibb alakjának: II. Rákóczi Ferencnek neve és emlékezete.

És ha majd megindul a menet onnan a mormoló lenger mellől és megkondul az érces szavú Rákóczi harang, kegyeletos megemlékezésünk csallakozzék a drága hamvakat rejtő koporsók mellé és kísérje azokat végig az országban addig a sírboltig, mely drága kincs gyanánt fogja őrizni II. Rákóczi Ferencet dicsőségével, fájdalommal, reményeivel, csalódásaival egyaránt.

S ha van tulvilág — amint lelkünk hiszi, hogy van, — úgy a nagy Rákóczi lelke lesz áll egy pillanatra csillag bronzsárolt, szabadság szerető lelkének fényével bevilágítja lelkeinket, megtanít bírni, remélni, hinni egy szebb jövőben.

Értsük meg akkoron a tulvilági hangokat és emeljük szilárd kezekkel magasra az ó jelszavával díszített zászlót; pro patria et libertate.

Meghívás

a f. 1906. évi október hó 10. napján — szerdán — délután 3 órakor a városháza közgyűlési termében tartandó

Rendkívüli Közgyűlésre.

Tárgy:

I. Miniszterelnök úr meghívása a II. Rákóczi Ferenc fejedelem és társai hamvainak hazaszállítása alkalmából rendezendő országos ünnepségekre. Ezzel kapcsolatban tanácsai indítvány;

1. az ünnepségeken részvétellel,
2. városunk egyik képviselőjének és diszpólgárának dr. Thaly Kálmánnak az alkalomra vonatkozó érdemeinek jegyzőkönyvi elismerése és üdvözlése,

3. a II. Rákóczi Ferenc és társait, kiközösítő, 1715: XLIX. t.-c. hatálytalantása és a nagy fejedelem és társai élévülhetlen érdemeinek és dicső emlékének törvénybe iktatása végett az országgyűlés képviselőházához felirat intézése tárgyában.

Debrecen, 1906 október 6-én.

Weszprémy Zoltán,
Elnök

Meghívás

a folyó 1906. évi október hó 10-diki napján — szerdán — délután 4 órakor a városháza közgyűlési termében

tartandó

rendes közgyűlésre.

Tárgyak:

1. Polgármesteri jelentés az 1906. évi június, július és augusztus hónapokról. Előadó: Dr. Varga Emil.
2. Belügyminiszteri leirat a Nagyerdőn létesítendő körút ügyében, tanácsai javaslatlalt. Oláh Károly.
3. Földmívelésügyi miniszteri leirat az 1906—1907. években állami segélyekkel kiépítendő törvényhatósági utak megjelölése és a kívánt hozzájárulás összegének kimutatása tárgyában. Varga Károly.
4. Honvédelmi miniszteri rendelet, melylyel hivatali elődjének 9732. eln. sz. alatt a csendőrségi karhatalom igénybevételeire vonatkozó körrendeletét hatályon kívül helyezi. Vacsey Imre.
5. Belügyminiszteri leirat a villamos telep létesítése ügyében. Oláh Károly.
6. Jász-Nagykun-Szolnok vármegye átirata a községi jegyzői szolgálat tekintetében a viszonyosságának a hazai összes törvényhatóságok között megállapítás tárgyában. Dr. Tóth Emil.
7. Jász-Nagykun-Szolnok vármegye átirata, melylyel a sorhádi szolgálatból elbocsátott vagyontalán katonák segélyezése végett a képviselőházhoz intézett feliratát, hasonszerű felirattal támogatás végett megküldi. Dr. Varga Elemér.
8. Liptó vármegye közönségének átirata, melylyel az 1886: XXI. és XVIII. t.-c. zikket módosítása tárgyában hozott közgyűlési határozatát hozzájárulás végett megküldi. Dr. Varga Elemér.
9. Borsod vármegye átirata, melylyel a bécsi cs. és kir. katonai földrajzi intézet kettéválasztása tárgyában az országgyűlés képviselőházához intézett feliratát pártolni és hasonszerű felirattal támogatni kéri. Dr. Tóth E.
10. Sáros vármegye közönségének átirata, melylyel az országgyűlési képviselőválasztások alkalmával üzött nemzetiségi irgatók megfélemezése iránt teendő törvényhozási intézkedések megtétele végett a kormányhoz felterjesztett feliratát pártolni és támogatni kéri. Dr. Tóby Elek.
11. Kolozs vármegye törvényhatósági bizottságának az egy éves borjú vágatásának tilalmazása iránt a földmívelésügyi m. kir. miniszter urhoz intézett és támogatás végett megküldött felirata. Dr. Tóby Elek.
12. Kolozsvár sz. kir. város törvényhatóságának átirata, melylyel az alkotmány biztosítások tárgyában a képviselőházhoz intézett feliratát pártolni és támogatni kéri. Dr. Varga Elemér.
13. Budapest székes főváros megkeresésére néhai József főherczeg szobrára adományozás iránt. Oláh K.

14. A tanács beérkezeti az országos magyar gazdasági egyesületnek a cingány-ügy rendezése tárgyában miniszterelnök urhoz intézett és támogatás végett megküldött feliratát.
Dr. Tóby Elek.
15. Tanácsai előterjesztés a Rákóczi ünnepségen részvétel költségeinek megszavazása és fedezése iránt.
Oláh Károly.
16. Wesszprény Zoltán főispán ur átirata az igazoló-választmány tagjainak kinevezéséről.
Vecsey Imre.
17. Közigazgatási bizottságnak 1906. évi I. félévi számla jelentése.
Vecsey Imre.
18. Névaszerinti szavazás másodikban a város tulajdonát képező „Pipagödörök” elnevezésű 11 h. 217 □-ól kiterjedést föld eladása tárgyában.
Vecsey Imre.
19. Névaszerinti szavazás másodikban az Isztopály-utca 5. és 5. sz. házaszolgák között elterülő városi úres földrésze önidegenítése felett.
Vecsey Imre.
20. Névaszerinti szavazás elsőszében Kossuth-utca 14. szám Bészler-féle ház és ezzel határos Bückl-féle kerti telkeknek rendőrségi központi épület széljaira való megvétele ügyében.
Vecsey Imre.
21. Névaszerinti szavazás elsőszében Dank Ferenc-utca 14. sz. Borjusz-féle házatulái 1 h. 922 □-ól onodói szántó-föld eladása felett.
Vecsey Imre.
22. Tanácsai előterjesztés a Vaskúri András és társai tulajdonát képező s az új lovassági lakatnya mellett elterülő 3600 □-ól földnek megvétele ügyében.
Vecsey Imre.
23. Ugyanaz a tanya-birtok adás-vételét korlátozó statutumnak törlése tárgyában.
Varga Károly.
24. Házipénztári állás s az esetleg megdráguló állások válnak az újari betöltése.
Illósy Gyula.
25. Tisztviselők és egyéb alkalmazottak drágasági pótlék iránti kérvénye.
Varga Károly.
26. Tanácsai javaslat a múzeumi or állásának rendezésére s illrete szervezése iránt.
Oláh Károly.
27. A városi övönök és menházvezetőknek drágasági pótlék iránti kérvénye.
Oláh Károly.
28. Tanácsai előterjesztés a Kossuth-, Piac- és Csapó-utczai, onodói és újföldi gazdaságok 1907. évi költségvetése tárgyában.
Király Gyula.
29. Ugyanaz a sertésvásártéren hiányzó berendezési munkálatokra 1900 koronának az 1907. évi rendkívüli költségvetés terhére felvétele iránt.
Király Gyula.
30. Ugyanaz H. Szabó István mérleg-ültszédőnek hivatali fizetése egyenlősítése iránt beadott kérvénye.
Vecsey Imre.
31. Közimunka nevelő országos intézet kérvénye 300 kor. segély adása iránt.
Bészler Károly.
32. A nőipariszkola felügyelő bizottságának kérvénye 1000 korona rendkívüli segély megadására iránt.
Bészler Károly.
33. A házipénztár és az általa kezelt alapok s alaptványok, valamint a város villagítási és nyomdai vállalatának 1907. évi költségvetéséről.
Vecsey Imre.
34. Utadó költségvetés az 1907. és 1908. évekre.
Csóka Sámuel.
35. Tanácsai előterjesztés az általános házbéradó ügyében.
Csóka Sámuel.
36. Ugyanaz közevetvén engedély-okirat nemoly tételnek megváltoztatásán iránt.
Csóka Sámuel.
37. Ugyanaz az év. ref. egyház részére megállapított iskoláépítési segélyből új iskolákra 183,129 K kuttatása tárgyában.
Oláh Károly.
38. A helybeli magyar gör. kath. egyház kérvénye templomépítésre tégla adomány iránt.
Oláh Károly.
39. A Boskai szobor bizottság javaslata a szobornak az emlék-kerthen felállítására s onnan a Szabadság-szobornak az Árpád-térre áthelyezése iránt, tanácsai javaslattal és költségvetéssel.
Oláh Károly.
40. Tanácsai előterjesztés az Arany Bika szálloda bérleti ügyében a bérlettel felmerült vitás kérdések bekés elintézése iránt.
Vecsey Imre.
41. A tanács beérkezeti a kórházi segédorvosoknak Bontóemelés iránt beadott kérvényét.
Dr. Tóby Elek.
42. Ugyanaz az epreskertű 1905. évi faraktári számadás tárgyában.
Király Gyula.
43. Ugyanaz Hídvéger Miklós és József pallagi kaszonbérletének megfizetéséről az országgyűlés felállításához támogatást kéro folyamodványa tárgyában.
Király Gyula.
44. Ugyanaz a debreczeni h. 6. vasút kérvénye a debreczeni—hajdúszékonyi h. 6. vasút Vásártér állomással való vágány összeköttetésének eszközésére helyhatósági engedély megadására iránt.
Vecsey Imre.
45. Debreczeni h. 6. vasút részvevőtársasággal terület átengedése köztendő pótszerződés tárgyában tanácsai előterjesztés.
Vecsey Imre.
46. Holcs János debreczeni lakos ajánlata néhai Nagy András és neje által a városi kórházba javára tett hagyomány utóöröklési jogáról való lemondás ügyében.
Vecsey Imre.
47. Tanácsai előterjesztés a katonai kincstár által bírt városi épületeken előfordult javítások keresztülvitelének szükséges 4604 K póthitelnek a rendkívüli költségvetés terhére leendő engedélyezése iránt.
Sztócs Kálmán.
48. Tanácsai javaslat a körkermeczi kiadások fedezésére 16,000 K póthitel engedélyezése iránt.
Vecsey I.
49. Tanácsai előterjesztés erdőnevelésre kért 7000 K póthitel fedezete tárgyában.
Dr. Tóby Elek.
50. Jablonczy Kálmán bérlet kérvénye a pallagi I. és II. számú mezőgazdasági általala előállított gazdasági épületek átvétele iránt.
Vecsey Imre.
51. Antal János és neje mártónivaljakosoknak felebezése a 11,824—1905. számú tanácsai határozat ellen a kaszálókímérés ügyben.
Dr. Tóby Elek.
52. A debreczeni iparos ifjuság önképző egyetelének felebezése az iparos szűllő segélyügyi ügyében hozott 6520—1906. számú határozat ellen.
Bészler Károly.
53. Ugyanannak felebezése a munkaközvetítő intézet felállítására tárgyában 6525—1906. sz. a. hozott határozat ellen.
Bészler Károly.
54. Zelinger Eds felebezése a vízvezeték előállításához szükséges kutak fúrására tartott pályázat eredménye felett hozott 8663—1906. sz. tanácsai végzés ellen.
Varga Károly.
55. Tassy Károly palafödémter felebezése a városi épületek jökárban tartására hirdett pályázat eredménye felett 8564—1906. sz. a. hozott tanácsai határozat ellen.
Dr. Tóby Elek.
56. A debreczeni szeggyárto-társulat költségvetésének felebezése a neveset társulat által 1872. évben a kórház-alap gyarapítására tett 200 frt. alapítványi összeg vissza-

adását megtagadó 10.792—1906. sz. tanácsi határozat ellen.

57. Helyjelzést fogynalmi ügyek. Varga Károly.
 58. Szabadszolgálat iránti kérvények. Vecsey Imre.
 59. Nyugdíjazást ügyek. Dr. Tóth Emil.
 60. Orvosi segély és végkielégítés iránti kérvények. Dr. Tóth Emil.
 61. Bábaoklevelek kihirdetése. Dr. Tóth Emil.
 Debrecen, 1906. október 5.

Kovács József,
 polgármester.

Az osztrák-magyar bank félszázados multja 1856—1906.

Útven esztendő kétszékivil elég idő arra, hogy egy pénzintézet életrealósága, közgazdasági tevékenysége és a pénzpiaira való hatása közzémer legyen. Uzen eredményen ötven esztendőt futott meg az osztrák-magyar bank debreceni fiókja, mely folyó hónap 9-ikén ünnepli meg Debrecenben történt letelepülésének ötvenedik esztendőjét.

Az osztrák-magyar bank debreceni fiókjának pénzürgalma és kereskedelmi léte letelepülésénél kezdve szakadatlanul gyarapodott és erősödött, úgy, hogy míg az alapítás évében 271.000 forint ment keresztül kezén, addig 1905-ben a forgalma a következő volt: 49.684 darab váltó után 38.130.000 korona; értékpapír előlegben 1.461.000 korona; bankutalványokra kifizetett 225.000 koronát; girószámlái bevétel 196.849.000 korona; kiadás 136.649.000 korona; áttétel 45.338.000 korona; jóváírás 92.119.000 korona.

Ilyen óriási forgalom emelkedés azt bizonyítja, hogy az osztrák-magyar bank fiókja jótékony hatással volt kereskedelminkre. Ez közgazdaságunk fejlődésére és emelkedésére. Ezt a szembeálló haladást azonban mi nemcsak annak a hatalmas pénzürgöben kifogyhatatlan intőzetnek tulajdonítjuk, hanem a debreceni fiók vezetőségének és tisztikarának, mely minden tekintetben arra törekedett ezen öt évszázad alatt, hogy bizalmat keltsen az intőzet iránt azokban, kik közgazdasági és kereskedelmi vállalatuknál, tevékenységüknél kölcsönökre vannak utalva. Páratlan Telkiseretességgel intőzetek mindenkor a felek ügyeit és az időszaki kötelek részvételén a debreceni fizető és társadalmi élet minden mozgalmában hivatali bízóságunkkal, egyéni aszeretelműségünkkel nevelket beirták a társadalom értékesebb tényezőinek sorába.

Az osztrák-magyar bank debreceni fiókjának ez időszaki való főnöke: **Kerthoffer József**, a maga egyéni értékelé, kereskedelmi és közgazdasági tudásával, a nagy közbizalom igényeinek, hiteltelene, megbízhatóságának teljes ismeretével vezeti a fiók ügyeit. Pontos és terhes állásának egész lélekkel megtel, az intőzetben kívül pedig áttető és magánító orvosi minden oly társadalmi mozgalmak, mely a város javát előzve. Kedves, aszeretelmű módokra, igaz ur-i műveltségre közművek, nem csak tehát, ha egy fontos hivatalában, mint társadalmi életünk minden ágában eredményesen dolgozik.

Száves örömmel üdvözlöljük a jubileum napján az osztrák-magyar bankot és annak debreceni fiókját és tisztikarát. Az elmúlt ötven év hatakövetésel bizonyára nem fog megállani az intőzet fizető tevékenysége, hanem az eddigi áldatos szellemben fog folytatni, gyarapodni továbbra is.

Multjában erő van, jelenében biztonság, jövőjében dicőség, pedig a kettő biztosítva.

Drágasági pótlék — fizetésrendezés.

Budapest 60- és eszékváros bizottsági tagjai közti többen a következő indítványt nyújtották be a közgyűlésnek:

„Határozza el a közgyűlés, hogy a tisztviselői hivatalnokai tanácsgyűlését; továbbá a napidíjjal, hónapdíjjal vagy évi általánynyal javadalmazott ideiglenes személyzetet az évi fizetésnek 15—10 százalékos tévő drágasági pótlékban részesíti mindaddig, míg a mai viszonyoknak már egyáltalán meg nem felelő fizetések rendezetnek. Elhatározza egyúttal a közgyűlés, hogy a ma érvényben lévő illetményabályzat a változott viszonyoknak megfelelően állapítottassék meg és ehhez képest utasítja a tanácsot, hogy az erre vonatkozó előmunkálatokat sürgősen vegye fogvatá és tegyen a közgyűlésnek melőbb jelentést.”

Mint a fő- és eszékvárosi lapokból olvassuk, a bizottsági közgyűlés az indítványt egyhangulag elfogadja és ezáltal segít tisztviselőink helyzetén, legalább annyira, hogy azok képesek legyen valahogyan megbirkózni a folyton emelkedő drágasági viszonyokkal.

Mikor olvastuk ezen indítványt, szomorúság fogta el lelkünket. Mi is kiadunk a drágasággal, mert városunk piaca egy denárral sem olcsóbb a budapestinél, sőt helyzetünk rosszabb, mert míg Budapest piaca drága pénzben jó előmunkálatot ad, addig mi itt ugyancsak drága árértékű előmunkálatot kapunk és ráadásul oly hallatlan durvaságokat és gorombaságokat hall a piacunkon-elnyelünk, hogy még a legtekarekosabb gazdasszony is szászor meggondolja, míg maga megy a piacra.

Szomorúság fogta el a lelkünket, mert nálunk nem találunk egyetlen bizottsági tagra sem, aki szóvalháza a város tisztviselői megdélőseinek lehetetlen voltát. Nem kél védelmükre senki, pedig bizottsági tagunk maguk a tudják, hogy a tisztviselőknék ügyi körzárhatósága, mint lakásnézse arányos, sőt a szó teljes értelmében nyomorúságos. Nem tesszük mi kivételt egy tisztviselőnel sem, mert városunknál a polgármestertől kezdve az utolsó alkalmazottig nincs illendő fizetés. Eltekintve egynehány nagyobb javadalmazásról, a többi nevelősegen csakely a mai viszonyok közt. Csak az elfogultság nem látja ezt be és az itt ott meggyilkosok rossz akarat, mely a munkát megkívánja a tisztviselőit, de családfelettel magassabbtálir ad a kisebb rangú tisztviselőnek vagy a kezes személyzet tagjainak.

Ismétlölük, hogy városunk tisztikarának javadalmazásán Debrecenben város anyagi állású és tisztikarának munkárodéhoz képest valóban alacsony, lakásnézse dolgában pedig hátrább állunk talán még Kutyaágonnal is.

Városunk késs állózatot hozni minden órában. Ez erőtme és dicőség. Meghallgat minden jászot, teljesít minden kérését, máses szép dolgokat indítványok, csak egyedül a tisztviselőkről feledkezik meg. Nyugcsak, pihen azon debreceni, melyeket az 1896-iki fizetésrendezés (F) alkalmazással szerzett. Nem vessz észre vagy talán jobban mondva nem akarja észre venni, hogy azóta tin év mult el és a piaci árak 50% kal emelkedtek. Folyton csak az igények leszállítását tanácsolja, de arra nem gondol, hogy a városi tiszti fizetésből az igények kielégítésére nem jut egy fillér sem. Nem vessz észre, hogy míg városok már hónapokkal, sőt évekkel ezelőt segítették tisztviselőink anyagi helyzetén és önként minden közbizalom nélkül javították munkáreket fizetését, emeléseket kor és drágasági pótlékokkal, vállatára vevők a meggyarapodott közköl-

tót anélkül, hogy szemérvé lányták volna tisztviselőinknek a hozott anyagi áldozatot.

Nem tagadjuk azt, hogy sokan vagyunk az a füstérőben nagy terhet jelentő költésérvetében. De elévres is egy olyan gazdag város, mint Debrecen, előir még néhány százalek közhittét. Más városokban a pótlódó 30—50 százalék és tisztviselői mégis jól vannak javadalmazva. Igaz, hogy a munkaszo kevesebb, náde ez mindnk is csak idő kérdése, mert okvetlenül gondoskodni kell arról is, már csak a tisztviselők és kezdő szemérvet értékesi nővéra érdekében is, hogy a városnáza ne legyen az egyes mesterségeknek magunk, illét kalapácsot, gyalupadot, díkszét stbba dobot egyének mentesára, totor arakodhatatlanságok gyűlélye. Kevesebb, de tanultabb munkaszoval többre lehet menni, mint olyanokkal, kik a helyesorsóból szerződést kapnának az elemi iskolában. Ny módon lehetne megtakarítást eszközölni és az ighán tessza munkaszoikat tisztességesen javadalmazni.

A szervezeti szabályzat, mely most készült, de amely, amit látjuk, halva szültet, meg is kezdte purifikációt. Több állást javasolt megszüntetni, mint teljesen feleslegest. És ha mindnyájan fogunk dolgozni, mi birtón hiszünk, hogy kevesebb létszámmal dolgozva sem fog megállni közigazgatásunk keréket, sőt mivel a kerékek jöllesnek kenye, még jobban fognak forogni.

Nem kívánjuk, sőt tiltakozunk az ellen, hogy bárki is felvételre, amit leirtunk. Ez a létszám eszökének csak a jövőre szóljon. Atyalásig, sógorság, komaság révén ne álltunk egyeseket a közigazgatás gépezetére. Ne legyen ki a kenyeret senki kezéből, de ha azt valaki fakent otthagyja, vagy a sors kárá kezéből, a feleslegesség mutatókba hivatali be állítás be tisztviselőink munkaszoit nemese ambícióit pedig fokoznak azzal, hogy egy egy megtusodott, állásra már a beandító tisztviselők választuk meg és ne hágnakot, teransok a sógorság, komaság és atyalásig tegyélerek. Ezáltal elérjük azt, hogy a pályázó nem lesz képtelen kilétszám, maguk megválati és hivatali tisztességét és egyén függetlenségét tekintényének rovására áldozni leoni. Most azonban szinte kénytelen bücsöt jenni, mert különben az elismerebhek leütik az előléptetés megérdemelt főárdit.

Mindazokat elmondva azon bizottsági tagokhoz fordulunk, akik a becsületet munkát, az egyén képességet, megbízhatóságot a mostani nehé megérleltési viszonyokat meglegelni tudják és kérvék őket, hogy alkalmazdán emeljük fel szavukat a tisztviselők érdekében. És mi meg vagyunk győződve, hogy ha akad egy két lelkes bizottsági tag, akik nem a népszerűséget keresik a közgyűlésben, hanem az igazságnak után járnak és a végzett munka értékét megbecsülik és sógnyere hoznak a városi tisztviselői tisztességének rendezését, a közgyűlés nem fog ridogva álládkozni a kérelem teljesése elől.

A tiszti tisztesség rendezése ma már egy egéto kérdés, melyről le kell számolni. Elő kell venni azt az ügyet szonnal. Előbb való ez mindennél. Egyetem, villamos világítás, általános osztonás és vízvezeték mi érenek, ha ragyogó paloták, vakító fény és modern alkóttók közepben szának és szának múltval szíval, tanult aggyal egész életükben panaszkodnak, nyomorkodnak a közigazgatás zakatoló gépe mellett.

Uri dívat, kalap és fehérméző ízet. Békés Lajos Debrecen, Piac-u. 44. ár. Ufalussy-ház. Angol nót blazsok, férfi fehérmézőket és kelenyket mértek szerint a legszóbó kivitelben készit.

A rendőr-örszemélyzet kiképzése a közérdek szempontjából.*

Írta: Laky Imre, I. sz. n. Dr. Államrendészeti felügyelő.

Amióta elhangzott a jelző, hogy a törvényhatóság joggal felruházott és rendezett tanácsú városok rendőrséggel államosítani kell, azóta a vidéki rendőrség életében, fejlődésében a közérdek szempontjából is számoru stagnálás állott be.

Padig az életbe lépett új bünyvdi eljárás szinte kerlelhetetlenül követeli a rendőri intézményeknek új, modern alapon való átalakítását, felépítését.

A városok a kihátsába helyezett államosítás előtt a legtöbb esetben fáznak a rendőrségek érdekében hozandó legeszkélyebb állózatot, ennek következtében a legtöbb város rendőrsége nem hogy fejlődött volna a modern alapokon, hanem inkább visszalejődött, valóságos aszai állapotokba slyedt a különösen a közegek annyit értenek a bünyvdi eljárashoz, mint a hajdu a harangöntéshez. Ez számoru, de igaz.

Néhány város be is látta a helyzet tarthatatlanságát a tohetetlen rendőrközegeket a csudorlegényiséggel igyekvett pótolni. E városok közül is több rajot, már arra, hogy absurdum a csudorlegényiséget városi szolgálatra alkalmazni. A csudorlegény jó karhatatlomnak, jó a földelhódító, meg megtelezésre, jó rendőri szolgálatra is. Kis és nagy községekben, a falun, a tanyán, hol az egyszerűbb emberek durva szokása közt hatalmával megtelemti a lelkeket, de semmire se jó a nagy városok művelt községek közé, mert sem annak hangulatát, lelkületét, sem a törvények modern szemlélet megértését nem képes, ridog katonai szervezete miatt.

A városokban a modern rendőri szolgálat ellátására oly polgári, tehát szemérvet sem katonai intézmény szükségeltetik, melynek közegei bár fogyelem alást szolgálunk, de mint intelligens polgárok bevelkednek azba, annak lomnak kell, azaz a törvények és rendeletek tantorítatlan végrehajtó közegévé, a személyi és vagyoni biztonság ébör órává, a nagyközségek értekeinek önlelővédő védelmezővé.

A régibb korban nem igen volt arra szükség, hogy a közegek a rendőri szolgálatra valami különös kiképvésben részesüljenek. A bíróság elég volt a pandur, hajdu, zandár segítségével, kik mint engedelmis gépek teljesítették a hajtották végre parancsait, utasításait.

Ma már azonban, hol a rendőrközeg eljárása fejlenyese legtöbbszor nemcsak a bünyvdi eljárásnak, hanem a bírói ítéletnek is kell, hogy alapján szolgáljon, nem elég a hajdu, pandur vagy baktar, ahhoz oly közeg szükségeltetik, mely a szolgálatra szakaszi és lelkiismeretes kiképvés után hivatasnak magasztalva tud helyezkedni.

A bünyvdi eljárashoz kiadótt utasítás a rendőri közegeket legtöbb esetben majdnem azon jogokkal és kötelezettségekkel ruházta fel, mint a rendőri hatóságokat. E jogok és kötelezettségek bolátásához, teljesítéshez nem elég az a boldogító hit, hogy akinek az Isten hivatalát adott, ad hozzá azt is. E jogokat és kötelezettségeket csakis akkor gyakorolhatja a közérdek szempontjából jól és idővően a rendőri közeg, ha nemcsak ratemettséggel bír a rendőri szolgálatra, hanem arra a szolgálatra, melynek sok utasítóje van, a legnagyobb lelkiismeretességgel és csudatatosan kioktatott, begyakorolható.

* A jelenik azon talakozást rendezték meg az 1906. évi gyűlésben.

A rendőri közegek oktatásához pedig rendszer kell. Ezt pedig oly rendszerrel kell alkalmazni, mely egységes és általános, mely rendszerben történt kiképzés után a közeg minden időben, minden helyen és minden körülmények közt, valamint minden viszonyok mellett megállja a helyét.

A rendőrközegnek ismerni kell a jogjogot, melynek alapján alkotmányunk feleltetett, melynek jegyében alapvető törvényeink megszülettek. Vakon kell hinnie a törvények szentességében és sérhetetlenségében, feltétlen tisztelettel kell viselkednie a személyes szabadság iránt. Összetevést nem táro biztossággal kell tudnia, hogy mely büncselekmények üldözendők hivatalból, s melyek magán indítványra, felbatalmazásra vagy kívánatra. Ismernie kell a törvényeket általánosságban, hogy a hozzá forduló alacsonyabb műveltségű embertársának általános felvilágosítást adhasson.

Elhízsem, hogy sok, igen sok az, amit a rendőrnek tudni kell, de mindat mégis könnyedén elsajátíthatja lelkiismeretes és jól kiképzett oktatók mellett. Egy kis fáradság s rendőri szempontból eljut a közeg oda, midőn már szellemi függetlenségét önállóan és a közérdek javára gyakorolhatja.

Sajnos, időnkéntelenül felmerül egy kérdés: az anyagiak kérdése. Negyven, ötven, sőt hatvan koronás havi javadalmazással nem lehet jó rendőrt tartani, mert ha meg is követeljük tőle az anyagi függetlenséget, képtelen lesz azt betartani. Az ily javadalmazással bíró rendőri állásokra rendszeren csak olyan alakok pályáznak, kik nem hivatasból, vagy szeretetből lépnek a rendőri pályára, hanem gyámoltalanságukban vagy restegükben az éhínségtől való végmenedésnek tekintik a rendőri uniformist s legelőször arra gondolnak, hogy a rendőri ruha mily alkalmas lesz az apró sápolásokra.

Visszatérve a rendőri közegek kiképzésére, abból a szempontból, hogy a közegek az egész országban egységes tartérv alapján legyenek kiképezhetők, először lenne talán a körpontban, tehát a fővárosban az oktatással foglalkozó csapatok és állások részére egy úgynevezett oktatási tanfolyam rendszeresítése, hol a hallgatók vizsga alapján képesítettnek oktatók.

Az ily tanfolyam rendszeresítése az állami rendőrség iskoláival kapcsolatosan lenne legcélszerűbben létesíthető, hol is a felvevőhallgatók ingyen lakást s a közös étkezésben (havi 30 korona) teljes ellátást kaphatnának.

Midőn erre rámutatok, a közérdek szempontja s az úgy iránt érzett szeretetem vezet. A felvett szeme nem átközi semmi nehézségbe, csak akarat kell hozzá, s ha a városok akarnak, nem gondolnám, hogy a magas kormány elzárkóznék a kivétel elől.

Rármint legyen is a dolog, annyit bizonyos, hogy a mai állapotok tovább így nem maradhatnak.

Hátha állanak a legkíváratottabbak, legssakavatottabbak a rendőri hatóságok élen, nehéz és fáradságos munkájuk huzalgalmi lassatalan, törekvésük kevés sikerrel kecsegtet, ha nem állanak rendelkezéseikre olyan közegek, minőket a bűnvádi eljárás szelleme megkövetel.

A rendőrség örökös háborút visel a társadalomra törő elemekkel, kik a raffineria s nem egyszer a tudás bűnölés foggyereivel harcokol a büntető paragrafusok ellen.

Az ily foggyerekekkel küzdő ellenféllel szemben nem hajdúszék kell, hanem tudás, forrás erővel és határozottsággal felruházott modern rendőr. A modern rendőrnek pedig az általános műveltség bizonyos meghatározott fokán kell állania, mert ha alatta áll, vagy elmarad, nem rendőr az, hanem csak — baktér.

Indítvány a debreceni egyetem ügyében.

Szabó Kálmán, Kardos László, Váci János, Reichmann Ármán és ifj. Kertész János bizottsági tagok a következő indítványt járulnak a holaapi közgyűléshez:

Tekintve, hogy egy harmadik egyetem létesítése országosan érzett hiányt pótolna s annak felállítására Debrecenben az órági református főiskola után legkönnyebben volna eszékölhető, — tekintve, hogy ily jellegű egyetem létesítésére Debrecen város közönsége, — feismervén a vele járó nagy művelődési és gazdasági előnyök, — már régtől fogva törekzik és a legnagyobb anyagi áldozatokra való készséget is kifejezte; — tekintve, hogy egy a jelenlegi kedvező politikai helyzet, mint Debrecen városnak napirenden lévő s megoldás előtt álló nagyfontosságú gazdasági kérdése a jelen időpontot tessik legalkalmasabbá az egyetem kérdésének megoldására; — tekintve, hogy egy harmadik egyetem felállítására más nagyvidéki városok, különösen Pozsony, Szeged és Kassa a legnagyobb erőmegefejtéssel s áldozatkészséggel törekzenek és ha a harmadik egyetem másutt állítatnék fel, a negyediket városunkban sokkal nagyobb nehézséggel és több anyagi áldozattal de viszont kevesebb anyaggal lehetne csak felállítani.

Debrecen szab. kir. város törvényhatósági bizottsági közgyűlése, — mintán a debreceni ev. ref. főiskolának egyetemmé való átalakítása Debrecen városára egy szállani, mint anyagi tekintetben első rangú érdek, — elhatározza, hogy azt a legmesszebb menő anyagi áldozatokkal is megvalósítani akarja és a célból első lépés gyanánt Wezprény Zoltán főispán ur elnöklete alatt 24 tagú egyetemi bizottságot küld ki azzal a megbízással, hogy magot a tanács kiküldöttjeivel kiegészítve, a főiskola felbatalmazásával lépjen érintkezésbe és részletes munkálatot dolgozzon ki, melyben a megvalósításra szolgáló eljárás, felállítású egyetem keretei, a költségek, s különösen Debrecen város hozzájárulásának mértéke s a költségek fedezésének módzatát iránt részletes javaslattal foglaltassanak s munkálatait oly időben terjessze be, hogy az a folyó évi decemberi rendes közgyűlés elé terjeszthető és azon tárgyalható legyen.

Meg vagyunk győződve, hogy Debrecen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága egyhangulag hozzájárul az indítványhoz.

Ertesítés.

Ertesítem a városi törvényhatósági bizottsági tag urakat, hogy a közelebb tartandó bizottsági rendes közgyűlésünkön — melynek tárgysorozata annak idején szokott módon közzéve lesz — több tárgy névszerinti szavazási által hozandó határozat végett fog a városi tanács által előterjesztetni, nevezetesen:

1. a „Pipagödörök” elnevezésű városi tulajdost képező 11 hold 217 négyzetöbl kiterjedésű szántóföldnek nyilvános árverésen eladása (névszerinti szavazási módok izben);

2. az Ispotyál-utca 3. és 5. számú telkek között eső puzta földrésziparcellázása és eladása (névszerinti szavazási módok izben);

3. a Deák Ferenc-utcai 14. sz. (Bornyás-féle) ház utáni 1 hold 922 □-öi öndördi szántóföld eladása (névszerinti szavazási módok izben);

4. a Komuth-utca 14. sz. (Bészler-féle) ház és az ezzel határos Rickl-féle kerti telkeknek a rendőrségi palota előjára megvétel (névszerinti szavazási módok izben);

Debrecen, 1906 szeptember hó 20-án.

Kovács József,
polgármester.

Döntés előtt

— A villamos telep ügyében. —

A holnapi városi közgyűlés — azt hiszem — véglegesen fog dönteni abban a kérdésben, hogy a városi villamos-telepet a két pályázó cég közül melyik építse föl. Mielőtt a döntés jobbra, vagy balra bökvevénne, szükségesnek tartom az ügynek még egyszer megvilágítani. Nem hiszem, hogy az ügynek még egyszer megvilágítását. Nem hiszem, hogy az ügynek még egyszer megvilágítását. Nem hiszem, hogy az ügynek még egyszer megvilágítását. Nem hiszem, hogy az ügynek még egyszer megvilágítását.

Az a három szempont, amelyből a f. évi április 20-án tartott közgyűlésben vizsgáltuk az ügyet, ma is feltétlenül figyelembe veendő.

Elő a magyarországi szempontja. Szerintem ez a magyar ipar megtartásának céljából annyira fontos, hogy ha olyan pályázó cégnek volna, melynek még az alapötlete is magyar; az a céget kellene támogatnunk, volna bár ennek drágább az ajánlata. De ilyen pályázóknak nincs. Mind két versenyző cég részvényeinek egyrészes idegen kezben van. — Ez közöndomság. — Ettől eltekintve mind a két céget magyar cégnek tekintik az illetékes ténnyek.

A Kossuth Ferenc miniszteriumának nyilatkozata szerint egyik versenyző cég olyan magyar, mint a másik.

Hadik belügyminiszteri államtitkár leirata szerint bármelyik cégre megnyugással bízható a vállalat. Ez az nemcsak a megbízhatóságuk, hanem bizonyára a magyarságuk is elismerése.

A Magyar Védő Egyesület hivatalos közlönyének az „iparvédelmi listá”, mely a tulajdon-jelvény igazságot komolyan veszi, szeptember 1-én száma egy hozzászólást tartalmaz, mely a két céget egyenlően magyar cégnek jelöli ki és hirdetés részekben a két versenyző cég hirdetését egymásután is Schickertekébe állítja be.

De azt válassz, az sem csak egy fontos tény, hogy az 1905. nov. 7-én tartott bizottsági közgyűlés az Általános Villamosügyi Tervezetnek *mintholnapig cégek kiírása utján* a két versenyző céget újabb ajánlatokhoz szállította föl. Ezzel, valamint megújításokukat, ugy magyar voltak is elismerése. Debracen város közönségéhez nem illik a következtetés: Ennyi talán elég is volna itt.

De még számunkra a következőkre.

Az 1905. nov. 7-iki közgyűlés óta a Ganz és Tarsa cég villamos osztálya épen azaz az idegen céggel együtt, amelyet a közgyűlés a további pályázathoz kisért. Mit kíván itt a következetesség? Ez az egyik. A másik az, hogy ha magyar ipart akarunk pártolni, nem járhatunk szor, hogy a gazdaságilag Ganz-cég mellett a szegényebb Simons — Schickert céget.

A második szempont a megbízhatóság. Itt könnyen megérthetjük egymást. Mindenki elismeri, — a két cég is egyaránt — hogy mind a két pályázó megbízható. Előbbiüket alkotása — természetesen — mind a két cégnek van. Hiszen emberek dolgoznak mind a két cégnél. De kétfeletlen, hogy mint Hadik államtitkár írja, mind a két cég teljes megnyugással bízható a vállalat. Már az első szempont alatt is vettem a dologra egy-két oldalpillantást. Többet írni erről felesleges.

Harmadik, de nem legkevésbé fontos szempont az olcsósági szempontja. Az ajánlati végösszegekben 25,953 koronával I. olcsóbb a Simons — Schickert művek ajánlata. Erre Ganzék azt mondják, hogy az a berendezés, melyet ők ajánlanak, 28,000 koronával értékesebb, mint az, amelyet Simonsék ajánlanak. És ezt a 28,000 koronát így részletezik:

Kazánok utáni különbözet	8000 K
Gőzgépek	4000 K
Generátorok utáni	8000 K
Kapcsoló tábla utáni különbözet	1000 K
Osztalpok	4000 K
Mérő szoba	3090 K
Összesen: 28,090 K	

Erre mindenképp azt jegyeznem meg, hogy ha igaz volna ez az állítás, azaz a Ganz-cég nem érne semmit. Hiszen a pályázati hirdetmény úgy szólott, hogy a pályázati feltételekkel **előbb** ajánlat nem vétetik figyelembe. Már most a Ganz-cég ajánlata berendezésnek állítólagos értéktöbblete csak a pályázati feltételekkel való előzés eredménye volna, ha egyáltalában volna. mert a Simons-cég szigorúan a pályázati feltételekhez tartotta magát. De meg, ha a Simons-cég ajánlata berendezés tökéletesen megfelel a szükségeseknek, minek vásároljunk mi drágább, vagyis drágábbnak állított felesleges berendezést? Hat van minnekünk utlakon kidobni való pénzünk?

A dolog azonban úgy áll, amint a szakminiszterium állítja. **Egy természetesen, hogy Ganzéknek az az érvelés, hogy az ő berendezésük értékesebb, részben okérvényes. Paszta állítás.**

Mindenképp a mérőszobát hagyjuk ki a játékból. Mert ez a pályázaton kívül áll.

A hazánkban felveti értéktöbblet nem forog fent. Mert valóban állítás az, hogy Simonsék olcsóbb (szűrlings-féle) kazánokat akarnak szállítani. Fessék megmérni ajánlatukat, igazsá van a szakminiszteriumnak, a Kossuth Ferenc miniszteriumának. Simonsék éppen olyan kazánokat szállítanak, mint Ganzék.

A gézgépek után felveti értéktöbblet is csak a Ganzék képezetében van meg. Ok is csak 400 lóerős gépet ajánlanak, mint Simonsék, 564 a Ganzék gépek legfeljebb 400 lóerőt tesz ki, míg a Simonséknak **állag 400 lóerővel dolgozik**. Itt tehát a Simonsék javára forog fent értéktöbblet. Legalább a szakminiszterium nyilatkozata az ellenkező állásal szemben ezt állítja.

A kapcsoló táblák is az osztalok értéktöbblete szintén csak képtelenség. Simonsék éppen olyan értékel kapcsoló táblát és osztalokot adnak, mint Ganzék.

Azt a generátorokat illeti, Ganzék tényleg nagyobbakat és értékesebbeket szállítanak. Ezek azonban főlegesen a Simonsék generátorai a szükségeseknek és a kiírásnak tökéletesen megfelelnek.

Most összegzünk. A Simonsék ajánlata 25,953 koronával olcsóbb, Ganzék 8000 koronával **(állítólag)** ennyivel értékesebb generátorokat igényel. Ez 8000 korona is ó javukra. Ezt az összeget az ő vállalat főösszegükből le kell vonni. Valamint a mérő szoba árát is: 3090 koronát. Ez összesen 11,090 koróna. Ha ezt a 25,953 koronából levonjuk: marad 14,863 — természetesen forint — három korona.

Ennyivel feltétlenül olcsóbb a Simonsék ajánlata. Ez a számítás, mint mindenki láthatja, igazságos.

Meg kell azonban jegyeznenem, hogy a Ganz cég javára itt felszámított 11,090 korona olyan érték, mely a pályázati kereteit túleli és így ez sem vehető komolyan figyelembe. Már semmi sem: minék vegyük drágább berendezést, ha az olcsóbbak is tökéletesen megfelel?

— Ez, ha még szükség lesz a harmadik gépesoporra is, akkor Ganzék még többet fognak drágábbak lenni. Pedig a harmadik gépesoport beállítását a villamos erőszükséglet előre látható növekedése minden esetre szükséges fogja tenni.

Egy szó, mint száz: városunk ismeretes pénzügyi helyzete, világosan látható érdeke azt kívánja, hogy a Simonsék mindenképp tökéletesen megfelel, de a Kossuth miniszteriuma szerint „jelenségekben olcsóbb” ajánlatát fogadjuk el.

Még egy pár szót!

A levegőben kering az a mende-monda, hogy a belügyminiszteriumból bizalmas uton a Ganz cég győelmét sürgetik és a Simons-féle ajánlat elfogadását nem fogják megértesíteni. Hát ez csak mende-monda. Hadik államtitkár levele bizonyítja, melyre hivatkoztam az első szerint mind a két cégre megnyugással lehet bízni a telep felállítását. És az a mende-monda, tessék elbinni nem tiszta fogver. A belügyminiszterium ebben a kérdésben nem foglalt állást. De a kereskedelemügyi miniszterium igenis határozottan nyilatkozott.

